

Oana Anca PREDA

S-a născut pe data de 20 octombrie 1975, în localitatea Călinești, județul Argeș. A decedat în 5 noiembrie 2021, în Topoloveni, județul Argeș.

Studii

Absolventă a Facultății de Litere și Istorie din Pitești, secția Română-Franceză, promoția 2001.

Experiență profesională

Profesor de Limba și Literatura Română, în județul natal, în perioada 2001-2021. Ultimul loc de muncă a fost Liceul teoretic "*Ion Mihalache*" din Topoloveni.

Cărți publicate

- *Exod în Lacrima Lui Dumnezeu*, poezii, Editura *Zodia Fecioarei*, Pitești 2019, reeditare Editura Betta, București 2022;
- *Exerciții de limba română*, Editura *Sfântul Ierarh Nicolae*, Galați, 2011;
- *Paternitate și creație în opera lui George Călinescu* (monografie literară), Editura *Sfântul Ierarh Nicolae*, Galați, 2011;
- *Opera sadoveniană între legendă și istorie* (monografie literară), Editura *Sfântul Ierarh Nicolae*, Galați, 2011;
- *Prin joc și urări, veniți la serbări!* (carte de serbări școlare), Editura *Themis Book*, Târgoviște, 2010;
- *Caietul Universal*, eseuri, Editura *Tiparg*, Pitești, 2003;
- *Vise pierdute*, poezii, Editura *Cavallioti*, București, 2001.

Activitate literară

Poezii publicate în ziarele locale *Argeșul Liber* și *Săgetătorul*;
Articole pe teme literare publicate în revista *Litere* (2019-2020);
Studii pe teme de specialitate publicate în revista *Info Didactică*:

Țăranul român și timpul; Gânduri despre limba română; Sărbătorindu-l pe Eminescu; Metode didactice folosite în lecții; Comunicarea în context școlar; Lectura - acțiune cu sau fără adepți.

Referințe critice

Cartea *Exod în lacrima lui Dumnezeu*, a Ancăi Preda (Oana Anca Preda, plecată la ceruri prematur -5 noiembrie 2021-, fie-i așezarea în lumina veșniciei lui Dumnezeu!), a fost reeditată în 2022, la Editura Betta.

Lansarea cărții (în absența "motivată" a autoarei) a avut loc la Topoloveni –orașul magiunului și a dulceturilor românești renumite peste hotare, acelea care au pus orașelul, hărnicia și măiestria locuitorilor lui pe harta lumii-, oraș în care autoarea a fost mulți ani profesoară de limba română, la Liceul teoretic "Ion Mihalache".

Surorile Magdalena și Roxana-Ileana m-au îmbogățit cu prețiosul volum, *Exod în lacrima lui Dumnezeu*, și, totodată, cu un strop de parfum de iubire divină, revărsat din fermecătorul condei al autoarei asupra cititorului care sunt, chiar acum.

Deschid cartea și întâmplarea cade pe pagina 97, ultimul poem din volum, pus, parcă, premonitoriu, ultimul, intitulat "Sunt mai aproape de tine, Doamne...". Premoniție? Înțelepciune divină? Întâmplare?? Toate la un loc, puse în acest copil teribil al literelor, care, din cât îmi dau seama, a umblat aici, pe Pământ, în Duhul lui Dumnezeu, cu creionul în mână, gata oricând să consemneze clipa, cu mult har, s-o intarsieze în eternitate:

"Umbrele se risipesc în lumini
ca o tăcere în lacrimi...
arunc peste lume cenușa
cămășii de seară
și ultima rugă(...)//
tăcerea nu mai apasă pe suflet
ca o piatră grea
și Îl aduce pe Dumnezeu
în liniștea suavă dintre oameni..." (pg.97).
O ultimă rugă, a poetei, așadar, în care "umbrele se risipesc în lumini".

Curios, Anca Preda debutează cu un volum căruia i-a dat un titlu pesimist, *Vise pierdute* (Editura Cavallioti, 2001), pe a cărui copertă notează: "un punct de plecare pentru alte volume, care sper că se vor naște sub o aură mai fericită", dar...n-a fost să fie!!, zic eu, și-și ia rămas bun de la viața pământească cu volumul de poezii *Exod în lacrima lui Dumnezeu* (Editura Betta, 2022), titluri care ne duc cu gândul, pe mine cel puțin, la faptul că scriitoarea trăia o dramă, sufletul ei, sensibil, putând cu greu suporta nedreptățile sistemice și schimbarea din rău în mai rău a oamenilor, a societății. Știind că Anca a plecat la ceruri prematur, nu pot să nu mă întreb: oare, atât de apăsătoare să fi fost trăirile acestui suflet, încât, după *Exodul în lacrima lui Dumnezeu*, să aleagă "ieșirea din scenă", exodul într-o altă lume?? A ales, oare, sufletul ei, sau Creatorul a decis să pună capăt suferințelor sufletului ei de catifea? Nu vom ști niciodată...

A plecat Anca Preda într-o lume mai bună, zicem noi, mângâindu-ne, lăsând moștenire societății 20 de promoții de elevi (după cum ne spune prefațatorul, Marian Ilie, care știe ce spune), bine instruiți la limba română, limba mamă, un lucru extraordinar, 20 de promoții nu e chiar de colea!, în literatură, însă, nu a spus, cred, nici pe jumătate, ba nici pe sfert, așa zice, din ceea ce avea și dorea să spună, și, foarte probabil, va spune postum, căci trag nădejde că surorile Magdalena Preda și Roxana Anastasiu, precum și cumnatul ei, arhitectul Mihai Anastasiu se vor preocupa să publice tot ceea ce a rămas în drafturile computerului Ancăi, și bine vor face. Sunt sigură că vor descoperi acolo adevărate comori literare.

Am citit din scoarță-n scoarță, de mai multe ori, cartea și gândul m-a dus la ideea că Anca trăia într-o permanentă și profundă frământare și durere, într-un permanent regret că nu are puterea de a schimba răul în bine, abandonându-se, în final, în acest... *Exod în lacrima lui Dumnezeu*. Metafora aceasta este una de zile mari, de nivelul marilor creatori ai literaturii. Mai degrabă o hiperbolă, așa zice. O întreagă narațiune, în cinci cuvinte. O panoramă cinematografică de Oscar. Când nu mai putem nici plânge, de-atâta luptă, de-atâta trudă, de-atâta durere sufletească – purtată, deseori, în tăcere, urlând în pernă, ca să nu te-audă nimeni-, alteori urcându-te pe stânci și strigându-ți, cu disperare, precum păsările cerului pe vreme de furtună, jalea-, de durerea neputinței de a schimba fatidicul din soartă, ne refugiem în... *Exod în lacrima lui Dumnezeu*! Mai sus de-atât, mai înălțător, nu există!

Asupra creațiilor poetice ale Ancăi Preda au opinat criticii literari Aureliu Goci și Nicolae Georgescu. Pe acești grei ai literaturii române, în materie de critică literară, i-am auzit eu cu urechile mele (poate or mai fi fost și alții, n-am știință), însă, de ar emite opinii critice, literare, mulți alții, tot cred că ar mai rămâne încă și încă ceva de spus despre creația literară a autoarei, fiindcă, mi se pare că îndumnezeirea lirică a Ancăi Preda, cu care-și amprentează creațiile, este magnifică și, parcă, fără limite. Cartea abundă în toate formele de stil literar. Tragicul este exprimat cu un fel de ironie fină, dureroasă: "O idilă pălise de-atâta iubire"; "glasul răgușit al unei violine, se va usca de-atâta plâns"; "dansatorii... se vor întoarce cândva, lângă aceleași icoane, lângă aceleași altare, pentru o nouă regăsire sau pentru o altă despărțire" (pp.16-17); "Altădată, ninsorile aveau iz de rășină crudă; astăzi, zăpezile miros a motoare și gaz, alteori a cenușă"; "cerșetorul din colțul străzii, caută în pubele mărunțișuri pentru zile negre.." (pg.19). "trenul înțârzie ca un ginere infatuat, sfidându-și nuntașii"; "fata cu picioare de-un stânjen" (pg.25); "Mă-ntorc în mine ca un ceasornic ce a uitat să meargă înainte" (pg.27); "sughite de-atâta plâns monoton în tăcerea de fier" (pg.31); "câteodată, numele bunicii – Lina, îmi domolește sufletul" (pg.33); "Oamenii nu se mai iubesc... și nici nu se mai închină în fața bazilicelor ridicate doar pentru măreție..." (pg.37). Metaforele, unele de mare calibru, le găsim pe fiecare pagină, în fiecare poem, creând imagini unice, de o frumusețe poetică rară, manifestare a talentului și a inteligenței, indiscutabil, de nivel înalt și a unui suflet sensibil, dincolo de firească. "Un cântec gătit.../se frânge în mine"; "Dumnezeu aprinde și stinge/din când în când vremurile": "mătușa Ana așteaptă un semn/de pe lumea cealaltă/ un ban de argint(...)//uitase că nu i se va da nimic/ nici măcar lacrima din colțul ochiului/rece și îndepărtat/al ultimului ei nepot/nici măcar papucii împlețiți/într-o seară printre veacuri..." (Pierduți printre veacuri; pg.14). Ce tablou! Cel plecat, care

așteaptă...pomana. Banul de argint, sau măcar ceva acolo...Dar cine să împartă?? Cei rămași, uneori nici măcar o lacrimă nu varsă pentru cei plecați. O spune cu durere, Anca Preda, în câteva versete, relevante, o imagine în mic, a întregului univers uman în stare de...degradare continuă. Nu mai avem inimi, parcă, am uitat să fim copii ai lui Dumnezeu, să ne îngrijim de semeni, cu iubire.

"Zbor de cocori deasupra câmpului/și odată cu el /-copilăria mea, un fluture rănit/la aripa stângă.../zilele își frâng filele în calendar(...)// bunica își perie părul alb/de-atâtea ninsori(Zbor deasupra satului, pg.65).

"...seara se strecoară ca o pisică udă/sub tavanele crâșmelor unde cândva,/o idilă pălise de-atâta iubire/aici voi întâlni eu Soarele/ca pe un ginere înfometat/și voi naște doi luceferi(...)", ce vor lumina lumea "cu privirile lor/cu iubirile mele..." (Iubirea din lumina lunii, pg.16);

"Zilele sunt lacrimi/care îmi pică din cer/lumini sfinte/ timpul s-a ascuns demult/în cuvinte//au nins anii pe tâmpile cu raze stelare/nimic nu are să mă doboare/eu mă nasc ca o ploaie de vară..."(Anotimpuri trec prin mine..., pg.78); "...în lacrima lui Dumnezeu/ să-mi fie cald/cu ea să-mi domolesc înfrigurarea/și sângele ancestral curgând/ca un râu de lacrimi prin mine/să nu cunoască niciodată uitarea..."(Să mă ascund ca un copil, pg.91).

Voi încheia prezentarea cărții cu câteva versete, care ne trimit, iremediabil, către trăirile de mare rafinament sufletesc ale autoarei, trăiri care ne obligă să cugetăm adânc la modul trecerii noastre prin viață și la acea vreme care, vrem-nu vrem, va veni "și lumea ca un plaur pustiu/în lacrima lui Dumnezeu/se ascunde târziu", și ne spune clar: "Cu Dumnezeu rămânem pe urmă/când nimeni nimic nu ar putea/să ne mai spună". (**Antoneta RĂDOI**, *Convorbiri literar-artistice* nr.34/2023)

Aș vrea să vă gândiți bine la titlurile eseurilor pe care le-a scris Anca Preda: "Paternitate și creație la George Călinescu". Este un titlu cu o dilemă foarte amplă, un titlu care te pune pe gânduri. Știți ce înseamnă asta? Înseamnă o trecere prin toate procesele de intenție, deci o lume întreagă concentrată într-un titlu. Are o scriere "Legendă și istorie în opera lui Sadoveanu". Lucruri foarte grele, foarte importante. Și uitați-vă la titlu acesta: "Exod în lacrima lui Dumnezeu". Exod înseamnă ieșire, cărare lungă, pe undeva în codru și nimerește în Valea Plângerii. Nu întru Dumnezeu ți se oprește sufletul, ci în lacrima Lui, în durerile Lui, ceea ce numim în mod general Valea Plângerii. (**Nicolae GEORGESCU** – critic literar; Cuvânt la lansarea cărții *Exod în lacrima lui Dumnezeu*, Topoloveni, 2021)

"Ancăi Oana Preda, Euterpe i-a mângâiat fruntea și i-a înnobilit-o cu harul poetic. *Exod în lacrima lui Dumnezeu*, darul său de suflet lăsat pe pământ celor dragi, amprentă de-a pururi în palmaresul literaturii contemporane, remarcabilă prin expresivitatea și sensibilitatea mijloacelor poetice stăpânite, prin zborul introspectiv al trăirilor omenești, prin măiestrie, intuiție, inteligență lirică, creând imagini, metafore originale, nebănuite de frumoase – manifestări ale unui talent evident, aflat în deplină maturitate". (**Eliza ROHA**, 20.03.2022; *Exod în lacrima lui Dumnezeu*, Editura Betta)

Aș putea spune ca Oana Anca Preda se aseamănă unei comete, apărută fiind pe cerul literaturii noastre în urmă cu 21 ani, când debuta cu "Vise pierdute" (Editura Cavallioti), revenită de curând cu volumul de versuri, "Exod în lacrima lui Dumnezeu"(Editura Betta, 2019).

A așezat scara către Lacrima lui Dumnezeu, pe care ea însăși avea să urce Acolo într-un trist noiembrie 2021(...): "în lacrima lui Dumnezeu/să-mi fie cald/ cu ea să-mi domolesc înfrigurarea(...)"(Să mă ascund ca un copil). (**Marian ILIE**, prefață la *Exod în lacrima lui Dumnezeu*, Editura Betta, 2019)

Anca Preda este o poetă care s-a manifestat în spațiul cultural argeșean ca o apariție meteorică, strălucitoare și fascinantă, lăsând pe cerul literaturii contemporane o dâră de lumină fosforescentă, uimind lumea cu frumusețea versurilor sale inefabile. Confesiunea poetei devine o adevărată ars poetica, arătând rostul ei pe lume și menirea artei sale, prin har divin, cum se dovedește în versurile *Dumnezeu îmi lăsase acest har/să scutur norii deasupra orașului-/ochiul meu luminos, fereastra, /în care împletesc extensiile de șuvițe argintii,/petalele vânzătorului de iluzii, /culorile amăgitoare ale curcubeului(p.39)*. (**Maria VAIDA**, critic literar)

Anca Preda avea o deschidere și o creativitate intensă, un om care conștientizează actul literar, ceea ce înseamnă depășirea condiției de profesor, înseamnă a trece dincolo de actul didactic și se apropie de actul de creație. (...)un scriitor care nu a avut norocul unei existențe în care să se exprime în plenitudinea vocației sale și în toate disponibilitățile sale sufletești. Era un scriitor adevărat(...) și voia să facă o vocație de critic literar. Credeam în vocația ei de critic, ea fiind filolog ca și mine... (**Aureliu GOCI** –critic literar, cuvânt la lansarea cărții *Exod în lacrima lui Dumnezeu*, 2021, Topoloveni, Argeș)

Din creația autoarei

Dreptul la întoarcere...

Mă voi întoarce din război,
mă voi întoarce din această altă lume...
și te voi înălța din busuiocul sfințit
al sacerdoților, Ioană,
murmura bunicul lângă icoană...

pământul îl va fereca la margini
cu ferestre zăbrelite, războiul,
sufletul meu va veghea-
o torță uriașă
între chiverele lumii...

mă voi întoarce din război, Ioană
peste un veac sau două-trei...
mai ai răbdare să crească copiii
și pune-mi de-o parte iubirea,
atunci mă voi dezbrăca
de cămașa suferinței,
ca de o pedeapsă grea-
tu vei arde trei lumânări

până la venirea mea...
Ioană, îmi promiseseși
un pat de flori de câmp ca pe la noi,
o cană de lapte dulce ca mierea
și o bucată de pită
în care încolțise dorul...

Ioană, ia-ți copiii și așează-i
în dreptul inimii tale,
Ioană, ia această așteptare
ca pe o infinită iubire de țară...

Oamenii nu se mai iubesc...

Oamenii nu se mai iubesc
Decât dincolo de pământuri,
acolo, sufletele lor
miros a flori de câmp
și adierea asta,
pe-aici
nu-l mai îmbie pe cel grăbit
să-și înnumere monedele de argint...

și nici nu se mai închină în
în fața bazilicelor
ridicate doar pentru măreție...
nu-și mai întoarce ochii spre idei,
ci se uită lung, în urma
câte unei ispite grozave,

adulmecând prezentul...
țărani din satul lui
se plâng de lipsa luminii,
ajunseseră să le fie teamă
că li se va stinge cu timpul
la capetele morților...

mai ții minte, nea Vasile?
cândva, dădeai pe o dușcă
mult prea puțin...
poate chiar o viață
care nu te costase
chiar atât de scump...

Oamenii nu mai iubesc

Parfumul cărților ivite
pe tarabele ticsite...
acum nu le mai este dor
de ei înșiși,
de povestea ca un nor
risipit printre
mormintele satului...-
nici atât!

Merg unii printre alții
și nu se mai recunosc în oglindă,
nici măcar nu se mai amăgesc
cu tabloul lor din tinerețe...

Profil întocmit de **Antoneta RĂDOI**

Redactor-șef *Convorbiri literar-artistice*; 28 august 2023